

Φ.092.22/4720/2018

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟ

ΑΠΟΦΑΣΗ

Προσφυγή υπ' αριθμ. 68747/11

Γεώργιος ΖΑΧΟΥΛΗΣ και Αντώνιος ΖΑΧΟΥΛΗΣ κατά Ελλάδας

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Τμήμα Πρώτο), στην από 12 Ιουνίου 2018 συνεδρίασή του ως Επιτροπή, αποτελούμενη από:

- Kristina PARDALOS, *Πρόεδρος*
 - Ksenija TURKOVIC,
 - Pauline KOSKELO, *δικαστές*
- και Renata DEGENER, *Αναπληρώτρια Γραμματέα,*

λαμβάνοντας υπόψη την ανωτέρω προσφυγή που κατατέθηκε στις 4 Οκτωβρίου 2011, λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν από το εναγόμενο Ελληνικό Δημόσιο και τις απαντητικές παρατηρήσεις που υπέβαλαν οι προσφεύγοντες, έχοντας σκεφτεί κατά τω νόμω, αποφάσισε τα εξής:

ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

1. Οι προσφεύγοντες κος Γεώργιος ΖΑΧΟΥΛΗΣ και κος Αντώνιος ΖΑΧΟΥΛΗΣ, είναι έλληνες υπήκοοι γεννηθέντες το 1945 και το 1949 αντιστοίχως, διαμένουν στην Στουτγάρδη. Εκπροσωπήθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου από τον κο Α. ΖΑΧΑΡΙΑΔΗ, Δικηγόρο Θεσσαλονίκης.
2. Το Ελληνικό Δημόσιο («το Δημόσιο») εκπροσωπήθηκε από τους πληρεξουσίους του, κα Γ. ΠΑΠΑΔΑΚΗ και κα Σ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΟΥ, αντιστοίχως Πάρεδρο και Δικαστική Πληρεξούσιο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Α. Οι περιστάσεις της υπόθεσης

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Service de Traductions du Ministère des Affaires Étrangères de la République Hellénique, 1
Athènes

3. Τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, όπως υποβλήθηκαν από τα μέρη, συνοψίζονται ως εξής.
4. Στις 7 Φεβρουαρίου 2008, το Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο στο Πρωτοδικείο Γιαννιτσών έκρινε τον Δ.Τ. ένοχο για ανθρωποκτονία από πρόθεση, για ληστεία και για δύο ακόμα αδικήματα περί ναρκωτικών. Οι προσφεύγοντες, υιοί του θύματος της ανθρωποκτονίας, είχαν δηλώσει παράσταση ως πολιτικώς ενάγοντες, ζητώντας έκαστος δέκα ευρώ (€ 10,00) ως αποζημίωση. Το δικαστήριο (κρίνοντας βάσει των Άρθρων 83 και 84 παρ. 2(δ) του Ποινικού Κώδικα ότι συντρέχαν ελαφρυντικές περιστάσεις και ότι συγκεκριμένα ο κατηγορούμενος είχε εκφράσει την ειλικρινή του μεταμέλεια) καταδίκασε τον Δ.Τ. σε κάθειρξη δεκαπέντε ετών για ανθρωποκτονία από πρόθεση, σε φυλάκιση πέντε ετών για τη ληστεία και σε φυλάκιση ενός μηνός για τα αδικήματα περί ναρκωτικών, συνολικά δηλαδή σε κάθειρξη δεκαοκτώ ετών και ενός μηνός (Απόφαση υπ' αριθμ. 4-7/2008). Επιπλέον, επιδίκασε το ποσό των δέκα ευρώ ως αποζημίωση για κάθε ένα προσφεύγοντα.
5. Οι προσφεύγοντες, ως πολιτικώς ενάγοντες, μπορούσαν να ασκήσουν έφεση μόνο κατά της αποζημίωσης που είχαν λάβει, σύμφωνα με το Άρθρο 488 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Δεδομένου τούτου, στις 11 Φεβρουαρίου 2008, οι προσφεύγοντες ζήτησαν από τον Εισαγγελέα του Πρωτοδικείου Γιαννιτσών να ασκήσουν έφεση κατά της απόφασης λόγω του ότι το Δικαστήριο δεν θα έπρεπε να είχε κρίνει ότι συντρέχουν ελαφρυντικές περιστάσεις και θα έπρεπε να είχε επιβάλει τη μέγιστη δυνατή ποινή. Επιπλέον ισχυρίστηκαν ότι ακόμη και εάν υπήρχαν ελαφρυντικές περιστάσεις, το δικαστήριο θα έπρεπε να έχει αξιολογήσει ορθότερα τη σοβαρότητα των αδικημάτων και την προσωπικότητά του Δ.Τ., όπως προβλέπεται από το Άρθρο 79 ΠΚ, κάτι που σημαίνει ότι θα έπρεπε να είχε επιβληθεί μεγαλύτερη ποινή.
6. Στις 15 Φεβρουαρίου 2008, ο Εισαγγελέας άσκησε έφεση κατά της απόφασης βάσει των ανωτέρω λόγων. Έφεση ασκήθηκε και από τον Δ.Τ.

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Service de Traductions du Ministère des Affaires Étrangères de la République Hellénique, 2
Athènes

7. Στις 17 Μαρτίου 2011, το Μικτό Ορκωτό Εφετείο Θεσσαλονίκης συνεδρίασε για την υπόθεση. Οι προσφεύγοντες παραστάθηκαν και πάλι ως πολιτικώς ενάγοντες. Το δικαστήριο απέρριψε την έφεση του εισαγγελέα ως απαράδεκτη λόγω του ότι δεν είχε ασκηθεί σύμφωνα με τους δικονομικούς κανόνες του Άρθρου 474 παρ. 1 ΚΠΔ. Συγκεκριμένα, η απόφαση αναφέρει τα εξής:

«...Επιπλέον, η από 15 Φεβρουαρίου 2008 έφεση του Εισαγγελέα του Πρωτοδικείου Γιαννιτσών απορρίπτεται ως απαράδεκτη και, σύμφωνα με το Άρθρο 474 παρ. 1 ΚΠΔ, η εξεταζόμενη ένδικη προσφυγή πρέπει να ασκηθεί μέσω δήλωσης προς τον γραμματέα του Δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση...και να συνταχθεί έκθεση για την εν λόγω δήλωση και να υπογραφεί από το πρόσωπο που την υποβάλει ή τον νόμιμό εκπρόσωπό του (Άρθρο 465 παρ. 1), καθώς και από το πρόσωπο που τη λαμβάνει. Η ανωτέρω διάταξη καθιστά σαφές ότι δεν επιτρέπεται η άσκηση μίας ένδικης προσφυγής κατά κανέναν άλλο τρόπο, εκτός της περίπτωσης του Άρθρου 473 παρ. 2 ΚΠΔ: διαφορετικά η ένδικη προσφυγή πρέπει να απορριφθεί. Σύμφωνα με την πάγια νομολογία, είναι απαράδεκτη η άσκηση ένδικης προσφυγής μέσω ξεχωριστού εγγράφου, το οποίο δεν δύναται να θεωρηθεί ως «δήλωση», ακόμη και εάν φέρει αριθμό πρωτοκόλλου και έχει υπογραφεί από τον γραμματέα (βλ. αποφάσεις υπ' αριθμ. ΑΠ 1163/2002, 1196/2002, 1061-1654/2000). ...Στην προκείμενη υπόθεση, το Εισαγγελέας του Πρωτοδικείου Γιαννιτσών άσκησε έφεση μέσω του από 15 Φεβρουαρίου 2008 ξεχωριστού έγγραφου, το οποίο έφερε την υπογραφή του γραμματέα, αλλά για το οποίο δεν συντάχθηκε έκθεση, η οποία θα έπρεπε να περιλαμβάνει μία δήλωση από τον ανωτέρω εισαγγελέα σχετικά με την άσκηση της έφεσης και τις υπογραφές τόσο του Εισαγγελέα που άσκησε την έφεση όσο και του γραμματέα που την παρέλαβε. Βάσει των ανωτέρω, η παρούσα έφεση πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη.».

8. Το Μικτό Ορκωτό Εφετείο Θεσσαλονίκης επικύρωσε την πρωτόδικη απόφαση και καταδίκασε τον προσφεύγοντα σε κάθειρξη δεκαοκτώ ετών και είκοσι ημερών. Έκρινε ότι συνέτρεχαν ελαφρυντικές περιστάσεις βάσει του Άρθρου 84 παρ. 2 (δ) ΠΚ (Απόφαση 19-23/2011).

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Service de Traductions du Ministère des Affaires Étrangères de la République Hellénique, 3
Athènes

9. Στις 6 Απριλίου 2011, οι προσφεύγοντες ζήτησαν από τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου να ασκήσει έφεση επί των νομικών ζητημάτων της απόφασης του Εφετείου, βάσει του Άρθρου 505 παρ. 2 ΚΠΔ, ισχυριζόμενοι ότι το εφετείο δεν θα έπρεπε να έχει απορρίψει την αρχική έφεση του εισαγγελέα. Οι προσφεύγοντες, επικαλούμενοι το Άρθρο 6 της Σύμβασης, υποστήριξαν ότι η απόρριψη της έφεσης ήταν αμιγώς γραφειοκρατική, καθώς το έγγραφο δυνάμει του οποίου είχε ασκηθεί η έφεση είχε υπογραφεί και έφερε την υπογραφή τόσο του εισαγγελέα όσο και του γραμματέα.

10. Στις 11 Απριλίου 2011, ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου απέρριψε την προσφυγή τους, αναγράφοντας τη λέξη «Απορρίπτεται» και υπογράφοντας επί αυτής.

B. Συναφές εθνικό δίκαιο

1. Ποινικός Κώδικας

11. Οι σχετικές διατάξεις του Ελληνικού Ποινικού Κώδικα προβλέπουν τα εξής:

Άρθρο 63

«Πρόσωπα που δικαιούνται βάσει του Αστικού Κώδικα αποζημίωση για ηθική βλάβη και αποκατάσταση της ζημίας μπορούν να ασκήσουν ποινική δίωξη ως πολιτικώς ενάγοντες.»

Άρθρο 79

«1. Κατά την επιμέτρηση της ποινής στα όρια που διαγράφει ο νόμος το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη: α) τη βαρύτητα του εγκλήματος που έχει τελεστεί και β) την προσωπικότητα του εγκληματία.»

Άρθρο 84

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Service de Traductions du Ministère des Affaires Étrangères de la République Hellénique, 4
Athènes

«1. Η ποινή μειώνεται επίσης κατά το μέτρο που προβλέπει το προηγούμενο άρθρο και στις περιπτώσεις που το δικαστήριο κρίνει ότι συντρέχουν Ελαφρυντικές περιστάσεις.

2. Ελαφρυντικές περιστάσεις θεωρούνται ιδίως: α)..., β)..., γ)..., δ) το ότι (ο υπαίτιος) επέδειξε ειλικρινή μετάνοια και επιδίωξε να άρει ή να μειώσει τις συνέπειες της πράξης του...»

2. Κώδικας Ποινικής Δικονομίας

12. Οι σχετικές διατάξεις του του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προβλέπουν τα εξής:

Άρθρο 139

Αιτιολογίες

«Οι αποφάσεις και τα βουλεύματα, καθώς και οι διατάξεις του ανακριτή και του εισαγγελέα, πρέπει να αιτιολογούνται ειδικά και εμπεριστατωμένα, ενώ η καταδικαστική απόφαση και το παραπεμπτικό βούλευμα πρέπει να αναφέρουν και τον αριθμό του άρθρου του ποινικού νόμου που εφαρμόζεται (άρθρ. 484 παρ. 1 στοιχ. δ' και ε' και 510 παρ.1 στοιχ. δ' και η').

Μόνη η επανάληψη της διατύπωσης του νόμου δεν αρκεί για την αιτιολογία.

Αιτιολογία απαιτείται σε όλες χωρίς εξαίρεση τις αποφάσεις, τα βουλεύματα και τις διατάξεις, ανεξάρτητα του αν αυτό απαιτείται ειδικά από το νόμο ή αν είναι οριστικές ή παρεμπίπτουσες ή αν η έκδοσή τους αφήνεται στη διακριτική, ελεύθερη ή ανέλεγκτη κρίση του δικαστή που τις εξέδωσε».

Άρθρο 474

Έκθεση και λόγοι άσκησης του ένδικου μέσου

«1. Με την επιφύλαξη της διάταξης της παρ. 2 του άρθρου 473, το ένδικο μέσο ασκείται με δήλωση στο γραμματέα του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση... Ο γραμματέας

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Service de Traductions du Ministère des Affaires Étrangères de la République Hellénique, 5
Athènes

στον οποίο υποβάλλεται η αίτηση για το ένδικο μέσο συντάσσει έκθεση η οποία υπογράφεται από εκείνον που την υποβάλλει ή τον αντιπρόσωπό του (άρθρο 465 παρ. 1) και από εκείνον που τη δέχεται...

2. Στην έκθεση πρέπει να διατυπώνονται και οι λόγοι για τους οποίους ασκείται το ένδικο μέσο...»

Άρθρο 488

Έφεση εναντίον καταδικαστικής απόφασης

α) Από τον πολιτικώς ενάγοντα

«Στον πολιτικώς ενάγοντα επιτρέπεται έφεση εναντίον της καταδικαστικής απόφασης αλλά μόνο κατά του μέρους που απέρριψε την αγωγή του επειδή δεν στηρίζεται στο νόμο ή του επιδίκασε χρηματική ικανοποίηση ή αποζημίωση...»

Άρθρο 489

β) Από τον κατηγορούμενο ή τον εισαγγελέα

«Εκείνος που καταδικάστηκε και ο εισαγγελέας ... έχουν δικαίωμα να ασκήσουν έφεση:

...

στ) κατά αποφάσεων του μικτού ορκωτού ποινικού δικαστηρίου... κατά τις οποίες επιβάλλεται ποινή κατά του κατηγορούμενου που προβλέπει τουλάχιστον τρία χρόνια φυλάκιση για κακούργημα ή τουλάχιστον δύο χρόνια φυλάκιση για πλημμέλημα...»

Άρθρο 505

Ποιοι ζητούν την αναίρεση

«1. Εκτός από την περίπτωση της παρ. 3 του προηγούμενου άρθρου, αναίρεση για νομικά ζητήματα μπορούν να ζητήσουν: α) ο κατηγορούμενος· ...· γ) ο πολιτικώς

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Service de Traductions du Ministère des Affaires Étrangères de la République Hellénique, 6
Athènes

ενάγων για την καταδικαστική απόφαση, μόνο όμως για το τμήμα της που επιδικάζει σ' αυτόν αποζημίωση ή ικανοποίηση ή απορρίπτει την αγωγή του, επειδή δεν στηρίζεται στο νόμο· ...

2. Ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου μπορεί να ζητήσει την αναίρεση για νομικά ζητήματα οποιασδήποτε απόφασης ...»

ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ

13. Οι προσφεύγοντες κατήγγειλαν ότι η απόρριψη της έφεσης του εισαγγελέα ως απαράδεκτης λόγω της μη-τήρησης των τυπικών απαιτήσεων αποτελούσε παραβίαση του δικαιώματός τους για πρόσβαση σε δικαστήριο κατά την άσκηση ποινικής δίωξης, στην οποία μετείχαν ως πολιτικώς ενάγοντες. Επιπλέον κατήγγειλαν την έλλειψη αιτιολόγησης στην απόφαση που ελήφθη από τον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου περί μη άσκησης έφεσης για νομικά ζητήματα με αίτημά τους.

ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ

14. Οι προσφεύγοντες στηρίχθηκαν στο Άρθρο 6 παρ. 1 της Σύμβασης, το οποίο, στο βαθμό που σχετίζεται με την υπόθεση, προβλέπει τα εξής:

«Κατά τον ορισμό των πολιτικών του δικαιωμάτων και υποχρεώσεων...ο καθένας δικαιούται μία δίκη...από (α) ...ένα δικαστήριο».

A. Αναφορικά με την απόρριψη της έφεσης του εισαγγελέα

1. Τα επιχειρήματα των μερών

15. Το Δημόσιο ισχυρίστηκε ότι βάσει του Άρθρου 474 ΚΠΔ, η έκθεση που συνέταξε ο γραμματέας ήταν βασικό στοιχείο της έφεσης και ως εκ τούτου, οποιαδήποτε έφεση ασκηθεί χωρίς την τήρηση των διατυπώσεων απορρίπτεται ως απαράδεκτη. Ο συγκεκριμένος κανόνας αποσκοπούσε στη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τις αρχές της ορθής απονομής δικαιοσύνης και την ασφάλεια δικαίου, και μία διαφορετική ερμηνεία του σχετικού κανόνα θα εισήγαγε μία σχετικότητα και ως εκ τούτου θα παρακώλυε την εφαρμογή των ανωτέρω αρχών.

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Service de Traductions du Ministère des Affaires Étrangères de la République Hellénique, 7
Athènes

16. Το Δημόσιο επέστησε την προσοχή του Δικαστηρίου στο γεγονός ότι σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, οι προσφεύγοντες δεν θα μπορούσαν να ασκήσουν έφεση κατά της απόφασης βάσει της οποίας είχε καταδικαστεί ο Δ.Τ., παρά μόνο εάν η πολιτική αγωγή είχε απορριφθεί (και μόνο ως προς αυτό το μέρος). Στην παρούσα υπόθεση, η πολιτική αγωγή των προσφευγόντων είχε γίνει πλήρως αποδεκτή. Ως εκ τούτου δεν θα μπορούσαν να ασκήσουν έφεση. Σε κάθε περίπτωση, ήταν σαφές ότι διαφωνούσαν με την αναγνώριση ελαφρυντικών περιστάσεων για τον κατηγορούμενο (δηλαδή την έκφραση της ειλικρινής του μεταμέλειας), κάτι που ωστόσο δεν μπορούσε να αποτελέσει τη βάση έφεσης ασκηθείσας από τον πολιτικώς ενάγοντα. Ως προς την έφεση που άσκησε ο εισαγγελέας, το Δημόσιο ισχυρίστηκε ότι είχε ασκηθεί εκ μέρους του Κράτους και όχι εκ μέρους των προσφευγόντων. Εν προκειμένω, παραθέτοντας την απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση ΓΚΩΡΟΥY κατά Ελλάδας (No. 2) ([ΜΣ]υπ' αριθμ. 12686/03 παρ. 39-40, 20 Μαρτίου 2009), υποστήριξαν ότι μία «θετική» απόφαση από έναν εισαγγελέα σε αίτημα που υποβάλλεται από πολιτικώς ενάγοντα για να υποβάλει εκείνος έφεση δεν απευθύνεται στον ίδιον τον πολιτικώς ενάγοντα, αλλά εγείρει την έφεση του ίδιου του εισαγγελέα.

17. Το Δημόσιο δήλωσε ότι σε κάθε περίπτωση, οι προσφεύγοντες δεν είχαν αποστερηθεί του δικαιώματός τους για πρόσβαση σε δικαστήριο. Σε συνέχεια της έφεσης του κατηγορουμένου, διεξήχθη ακροαματική διαδικασία από το εφετείο στην οποία παραστάθηκαν οι προσφεύγοντες και όπου άσκησαν πλήρως τα δικαιώματά τους ως πολιτικώς ενάγοντες.

18. Οι προσφεύγοντες αμφισβήτησαν τα ανωτέρω επιχειρήματα. Υποστήριξαν ότι η απόρριψη της έφεσης που άσκησε ο εισαγγελέας κατόπιν αιτήματός τους λόγω του γεγονότος ότι είχε ασκηθεί μέσω ξεχωριστού έγγραφου ήταν εξαιρετικά γραφειοκρατική. Ισχυρίστηκαν ότι βάσει του εθνικού δικαίου, η έκθεση αποτελεί απλώς την απόδειξη μίας προφορικής δήλωσης και όχι κάποιο ουσιώδες στοιχείο της έφεσης. Ως εκ τούτου, η απόρριψη της έφεσης είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση της νομικής προστασίας προς τους διαδίκους, ειδικά δεδομένων των συνθηκών της παρούσας υπόθεσης, στην οποία πληρούνταν ένα πλήθος διατυπώσεων. Για τον σκοπό αυτό, επικαλέστηκαν τις αποφάσεις του Δικαστηρίου στις υποθέσεις Καλλέργης κατά

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Service de Traductions du Ministère des Affaires Étrangères de la République Hellénique, 8
Athènes

Ελλάδας (υπ' αριθμ. 37349/07 παρ. 21, 2 Απριλίου 2009) και ΑΕΠΙ ΑΕ κατά Ελλάδα (υπ' αριθμ. 48679/99, 11 Απριλίου 2002). Στην πρώτη, το Δικαστήριο είχε κρίνει ότι η απόρριψη του ένδικου μέσου λόγω του ότι είχε ασκηθεί μέσω ξεχωριστού εγγράφου, παρόλο που το έγγραφο έφερε ημερομηνία και υπογραφή, ήταν εξαιρετικά γραφειοκρατική. Στη δεύτερη, το Δικαστήριο είχε κρίνει ότι μία έφεση επί νομικών ζητημάτων, η οποία έχει ασκηθεί από τον εισαγγελέα κατόπιν αιτήματος του πολιτικώς ενάγοντος και είχε εσφαλμένα απορριφθεί ως να έχει ασκηθεί εκπρόθεσμα, παρεμπόδιζε το δικαίωμα του πολιτικώς ενάγοντα για πρόσβαση σε δικαστήριο. Οι προσφεύγοντες συνεπώς ισχυρίστηκαν ότι οι ανωτέρω ισχυρισμοί ίσχυαν απευθείας και στην υπόθεσή τους. Επικουρικώς, ισχυρίστηκαν ότι ακόμα κι αν υποτεθεί ότι η απόρριψη της έφεσης δεν ήταν υπερβολικά γραφειοκρατική, το δικαίωμά τους για πρόσβαση σε δικαστήριο είχε σε κάθε περίπτωση παρακωλυθεί από την αμέλεια του εισαγγελέα και του γραμματέα, που είχε ασκήσει και κάνει δεκτή την έφεση αντιστοίχως, χωρίς να πληρούνται οι τυπικές απαιτήσεις.

2. Η εκτίμηση του Δικαστηρίου

19. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι σχετικές αρχές αναφορικά με το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο περιγράφονται εκτενώς σε νομολογία που ξεκινά από την απόφαση *Golder κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 21 Φεβρουαρίου 1975, παρ. 36, Σειρά Α, Νο. 18 και εκφράζεται προσφάτως στην υπόθεση *Baka κατά Ουγγαρίας* (ΜΣ), υπ' αριθμ. 20261/12, παρ. 120, ΕΔΔΑ 2016 και *Ελληνοκαθολική Ενορία στο Λουπένι και Άλλοι κατά Ρουμανίας* (ΜΣ), υπ' αριθμ. 76943/11, παρ. 84-90, ΕΔΔΑ 2016 (αποσπάσματα).

20. Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει, συγκεκριμένα, ότι το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο δεν είναι απόλυτο, αλλά ενδεχομένως να υπόκειται σε περιορισμούς. Οι περιορισμοί επιτρέπονται σιωπηρώς, καθώς το δικαίωμα της πρόσβασης από την ίδια τη φύση του απαιτεί ρύθμιση από το Κράτος – ρύθμιση που ενδεχομένως να ποικίλλει από άποψη χρόνου και τόπου, ανάλογα με τις ανάγκες και τους πόρους της κοινότητας και των προσώπων (βλ. υπόθεση *Stanev κατά Βουλγαρίας* (ΜΣ), υπ' αριθμ. 36760/06, παρ. 230, ΕΔΔΑ 2012). Με τη θέσπιση του κανονισμού αυτού, τα Συμβαλλόμενα Κράτη

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Service de Traductions du Ministère des Affaires Étrangères de la République Hellénique, 9
Athènes

έχουν τη δυνατότητα ενός συγκεκριμένου περιθωρίου εκτίμησης. Ενώ η τελική απόφαση ως προς την τήρηση των απαιτήσεων της Συνθήκης λαμβάνεται από το Δικαστήριο, δεν ανήκει στις αρμοδιότητες του Δικαστηρίου να αντικαταστήσει τις εθνικές αρχές σε οποιαδήποτε άλλη αξιολόγηση ως προς το τι θα ήταν η βέλτιστη πολιτική σε αυτόν τον τομέα. Μολαταύτα, οι ισχύοντες περιορισμοί δεν πρέπει να περιορίζουν την πρόσβαση του προσώπου με τρόπο ή σε βαθμό που διακυβεύεται η ουσία του δικαιώματος. Επιπλέον, ένας συναφής περιορισμός δεν είναι συμβατός με το Άρθρο 6 παρ. 1 εάν δεν εξυπηρετεί έναν νόμιμο σκοπό και εάν δεν υπάρχει εύλογη σχέση αναλογικότητας μεταξύ των μέσων που χρησιμοποιούνται και του σκοπού που επιδιώκεται (ο.π., βλ. επίσης υπόθεση *Cordova κατά Ιταλίας* (No. 1), υπ' αριθμ. 40877/98, παρ. 54, ΕΔΔΑ 2003-I, ανακεφαλαίωση των σχετικών αρχών στην υπόθεση *Fayed κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 21 Σεπτεμβρίου 1994, παρ. 65, Σειρά Α, υπ' αριθμ. 294-B και *Ελληνοκαθολική Ενορία στο Λουπένι και Άλλοι κατά Ρουμανίας*, ο.π., παρ. 89).

21. Αναφορικά με τις συνθήκες της προκείμενης υπόθεσης, το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο Εισαγγελέας του Πρωτοδικείου Γιαννιτσών άσκησε έφεση κατά της απόφασης υπ' αριθμ. 4-7/2008, κατόπιν σχετικού αιτήματος των προσφευγόντων. Ωστόσο, η «θετική» απόφαση του εισαγγελέα ως προς το ανωτέρω αίτημα δεν απευθυνόταν στον πολιτικώς ενάγοντα. Αντιθέτως, έγειρε την έφεση του ιδίου του εισαγγελέα (βλ., *mutatis mutandis*, Γκώρου, ο.π., παρ. 40). Λαμβάνοντας υπόψη αυτό, το Δικαστήριο θα εξετάσει εάν παρακωλύθηκε το δικαίωμα των προσφευγόντων για πρόσβασης σε δικαστήριο λόγω της απόρριψης της έφεσης του εισαγγελέα, λόγω του γεγονότος ότι ασκήθηκε μέσω ξεχωριστού εγγράφου.

22. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι δεν είναι απαραίτητο να εξετάσει εάν η απόρριψη της έφεσης του εισαγγελέα από το εθνικό δικαστήριο ήταν υπερβολικά γραφειοκρατική (όπως ισχυρίζονται οι προσφεύγοντες), διότι η προσφυγή των προσφευγόντων είναι σε κάθε περίπτωση απαράδεκτη για τους παρακάτω λόγους.

23. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι, ανεξαρτήτως της απόρριψης της έφεσης του εισαγγελέα, διεξήχθη δίκη από δευτεροβάθμιο δικαστήριο, η οποία έκρινε την έφεση

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Service de Traductions du Ministère des Affaires Étrangères de la République Hellénique, 10
Athènes

του εναγομένου, όπου οι προσφεύγοντες μπόρεσαν να παραστούν. Το γεγονός, ωστόσο, ότι οι προσφεύγοντες μπόρεσαν να ασκήσουν την πολιτική αγωγή τους ενώπιον ενός δικαστηρίου δεν ικανοποιεί απαραίτητα από μόνο του τις απαιτήσεις του Άρθρου 6 παρ. 1. Πρέπει να διαπιστωθεί ακόμη ότι ο προσφερόμενος βαθμός πρόσβασης βάσει της εθνικής νομοθεσίας ήταν επαρκής για να διαφυλάξει το «δικαίωμα του προσώπου στην πρόσβαση σε δικαστήριο», λαμβάνοντας υπόψη τον κανόνα δικαίου σε μία δημοκρατική κοινωνία (βλ. υπόθεση *Σωτήρης και Νίκος Κούτρας ATTEE κατά Ελλάδος*, υπ' αριθμ. 39422/98 παρ. 19, ΕΔΔΑ 2000-XII).

24. Για τον λόγο αυτόν, το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι προσφεύγοντες είχαν τη δυνατότητα να δηλώσουν την παρουσία τους ως πολιτικώς ενάγοντες, να υποστηρίξουν τις κατηγορίες κατά του εναγομένου και να τους επιδικαστεί το ποσό που είχαν ζητήσει. Επιπλέον, οι προσφεύγοντες δεν εξέφρασαν κάποιο επιχείρημα ότι παρεμποδίστηκαν στην άσκηση των δικαιωμάτων τους, όπως αυτά προβλέπονται από το εθνικό δίκαιο υπό την ιδιότητα των πολιτικώς εναγόντων, όπως το δικαίωμα να εξετάσουν μάρτυρες ή να έχουν πρόσβαση στα έγγραφα της δικογραφίας. Το μοναδικό τους παράπονο φαίνεται να είναι ότι δεν τους δόθηκε η ευκαιρία να επιχειρηματολογήσουν ενώπιον του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου κατά της αναγνώρισης των ελαφρυντικών περιστάσεων προς όφελος του εναγομένου, ο οποίος, κατά τη γνώμη τους, δεν έπρεπε να λάβει μείωση ποινής λόγω αναγνώρισης της μεταμέλειάς του. Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι η Σύμβαση δεν εγγυάται το δικαίωμα ποινικής προσφυγής κατά τρίτων προσώπων ή την καταδίκη των προσώπων αυτών (βλ. μεταξύ άλλων, υπόθεση *Perez κατά Γαλλίας (ΜΣ)*, υπ' αριθμ. 7287/99 παρ. 70, ΕΔΔΑ 2004 I και υπόθεση *Krzak κατά Πολωνίας*, υπ' αριθμ. 51515/99, παρ. 24, 6 Απριλίου 2004). Ενώ, πράγματι, το αντικείμενο εξέτασης του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου θα ήταν διαφορετικό εάν η έφεση του εισαγγελέα είχε κριθεί ως αποδεκτή και είχε κριθεί επί της ουσίας της, το Δικαστήριο δεν βλέπει πώς κάτι τέτοιο θα μπορούσε να είχε επηρεάσει το δικαίωμα των προσφευγόντων να ασκήσουν την αγωγή τους ενώπιον του δικαστηρίου της χώρας τους. Αντιθέτως, το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι προσφεύγοντες είχαν πράγματι πρόσβαση σε δικαστήριο ως προς την πολιτική τους αγωγή κατά του Δ.Τ. και τους επιδικάστηκε το πλήρες ποσό που είχαν ζητήσει.

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Service de Traductions du Ministère des Affaires Étrangères de la République Hellénique, 11
Athènes

25. Η παρούσα υπόθεση, συνεπώς, διαφέρει από την απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση ΑΕΠΙ ΑΕ (ό.π.) που επικαλέστηκε ο προσφεύγων. Συγκεκριμένα, στην εν λόγω υπόθεση, η απόρριψη της έφεσης του εισαγγελέα επί νομικών ζητημάτων, για λόγους που θεωρήθηκαν από το Δικαστήριο ως εξαιρετικά γραφειοκρατικοί, οδήγησε στη μη-επιδίκαση της αξίωσης του πολιτικώς ενάγοντα. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο συμπεράνει ότι υπήρξε παραβίαση του δικαιώματός του περί πρόσβασης σε δικαστήριο. Αντιθέτως, υπό τις συνθήκες της προκειμένης υπόθεσης, η πολιτική αγωγή των προσφευγόντων εκδικάστηκε, και επικυρώθηκε εξ ολοκλήρου από το δευτεροβάθμιο δικαστήριο. Λόγω των ανωτέρω, το Δικαστήριο κρίνει ότι δεν είναι απαραίτητο να εξετάσει εάν η απόρριψη της έφεσης του εισαγγελέα ήταν υπερβολικά γραφειοκρατική. Οι ανωτέρω ισχυρισμοί είναι επαρκείς προκειμένου το Δικαστήριο να συμπεράνει ότι οι προσφεύγοντες δεν υπέστησαν καμία παρέμβαση στο δικαίωμά τους για πρόσβαση σε δικαστήριο και ως εκ τούτου η ουσία του δικαιώματός τους περί πρόσβασης σε δικαστήριο δεν παραβιάστηκε. Η παρούσα προσφυγή πρέπει επίσης να απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμη, σύμφωνα με το Άρθρο 35 παρ. 3 και 4 της Σύμβασης.

B. Αναφορικά με την έλλειψη αιτιολόγησης

26. Οι προσφεύγοντες παραπονέθηκαν ότι ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου δεν αιτιολόγησε την απόφασή του περί μη άσκησης αγωγής βάσει νομικών ζητημάτων.

27. Το Δικαστήριο ωστόσο σημειώνει ότι στην απόφασή του για την υπόθεση *Γκώρου* (ο.π.) έκρινε τα εξής:

«38. Στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι, όταν έχει ληφθεί μία αθωωτική απόφαση, βάσει του εθνικού δικαίου, ο πολιτικώς ενάγων δεν δικαιούται, κατ'αρχήν, να ασκήσει απευθείας έφεση επί νομικών ζητημάτων ή να προσφύγει στον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου. Το Δικαστήριο έχει ωστόσο αναγνωρίσει ότι η ύπαρξη μίας πάγιας δικαστικής πρακτικής δεν μπορεί να αγνοηθεί στην παρούσα υπόθεση και ότι, λόγω των συγκεκριμένων χαρακτηριστικών του αιτήματος του προσφεύγοντος προς τον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, ισχύει το Άρθρο 6 παρ. 1 της Σύμβασης. Η ίδια πρακτική πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ως προς την αιτιολόγηση που θα δοθεί από τον εισαγγελέα στην απάντησή του.

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Service de Traductions du Ministère des Affaires Étrangères de la République Hellénique, 12
Athènes

39. Το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι ο εισαγγελέας είναι συνηθισμένος στο να απαντά, ακόμη και συνοπτικά, σε αιτήματα του πολιτικώς ενάγοντος περί ασκήσεως έφεσης επί νομικών ζητημάτων. Στην πράξη, ο πολιτικώς ενάγων εφιστά την προσοχή του εισαγγελέα σε ορισμένες και συγκεκριμένες περιστάσεις της υπόθεσης, ενώ ο εισαγγελέας παραμένει ελεύθερος να αποφασίσει αφότου σταθμίσει τα υποβαλλόμενα επιχειρήματα.

40. Επιπλέον, θα πρέπει να σημειωθεί ότι, βάσει του Άρθρου 506 ΚΠΔ, μία «θετική» απόφαση ενός εισαγγελέα δεν απευθύνεται στον πολιτικώς ενάγοντα αλλά εγείρει την έφεση του ίδιου του εισαγγελέα επί νομικών ζητημάτων. Παρομοίως, μία «αρνητική» απόφαση σημαίνει ότι ο εισαγγελέας αρνείται να ασκήσει έφεση ο ίδιος επί νομικών ζητημάτων. Το Δικαστήριο σημειώνει ακόμη ότι, αντιθέτως με τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντα, δεν προκύπτει ουδεμία συγκεκριμένη υποχρέωση από το σχετικό εθνικό δίκαιο, καθώς η απάντηση του εισαγγελέα του Αρείου Πάγου στο αίτημα του προσφεύγοντα δεν εκδόθηκε υπό τη μορφή «διάταξης», με την έννοια των Άρθρων 138 και 139 ΚΠΔ (βλέπε παράγραφο 15 ανωτέρω).

41. Τέλος, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι, αναφορικά με την προκαταρκτική διαδικασία για την εξέταση και αποδοχή εφέσεων επί νομικών ζητημάτων από κάποιο όργανο που λειτουργεί στο πλαίσιο του Ακυρωτικού Δικαστηρίου, έχει στο παρελθόν αναγνωριστεί πως το δευτεροβάθμιο δικαστήριο δεν οφείλει να δώσει λεπτομερή αιτιολογία και περαιτέρω εξηγήσεις όταν απλώς εφαρμόζει μία συγκεκριμένη νομική διάταξη για την απόρριψη έφεσης επί νομικών ζητημάτων χωρίς προοπτική επιτυχίας (βλ. υπόθεση *Salé κατά Γαλλίας*, υπ' αριθμ. 39765/04, παρ. 17, 21 Μαρτίου 2006 και απόφαση *Burg και άλλοι κατά Γαλλίας*, υπ' αριθμ. 34763/02, ΕΔΔΑ 2003-II). Το Δικαστήριο κρίνει ότι η ίδια αρχή δύναται να εφαρμοστεί και στην περίπτωση ενός εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, από τον οποίο ο πολιτικώς ενάγων ζητά να ασκήσει έφεση επί νομικών ζητημάτων εν ονόματί του.

42. Συγκεφαλαιώνοντας, η χειρόγραφη σημείωση επί του αιτήματος του προσφεύγοντος απλώς παρέχει πληροφορίες σχετικά με τη διακριτική απόφαση που ελήφθη από τον εισαγγελέα. Υπό αυτήν την οπτική και δεδομένης της υφιστάμενης δικαστικής

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Service de Traductions du Ministère des Affaires Étrangères de la République Hellénique, 13
Athènes

πρακτικής, ο εισαγγελέας δεν υποχρεούται να αιτιολογήσει την απάντησή του, αλλά μόνο να απαντήσει προς τον πολιτικώς ενάγοντα. Η απαίτηση περαιτέρω αιτιολόγησης θα επιβάρυνε επιπλέον τον εισαγγελέα του Ακυρωτικού Δικαστηρίου, κάτι που δεν επιβάλλεται από τη φύση του αιτήματος του πολιτικού ενάγοντος, να ασκήσει έφεση επί πολιτικών ζητημάτων κατά μίας αθωωτικής απόφασης. Το Δικαστήριο συνεπώς κρίνει ότι αναφέροντας ότι, αναφέροντας πως «δεν υπήρχαν νομικοί ή βάσιμοι λόγοι άσκησης προσφυγής ενώπιον του Ακυρωτικού Δικαστηρίου», ο εισαγγελέας παρείχε επαρκή αιτιολόγηση για την απόρριψη του αιτήματος.»

28. Λαμβάνοντας υπόψη όσα αναφέρονται στον φάκελο της υπόθεσης, το Δικαστήριο κρίνει ότι δεν συντρέχει λόγος παρέκκλισης από την παρελθούσα νομολογία. Κρίνει ότι η παρούσα προσφυγή είναι προδήλως αβάσιμη και ότι αναλόως πρέπει να απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμη, σύμφωνα με το Άρθρο 35, παρ. 3 και 4 της Σύμβασης.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο ομοφώνως

Δηλώνει ότι η αίτηση κρίνεται απαράδεκτη.

Συντάχθηκε στην αγγλική γλώσσα και κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 5 Ιουλίου 2018.

Ρενάτα NTETZENEP (Renata DEGENER), Αναπληρώτρια Γραμματέας (υπογραφή)

Κριστίνα ΠΑΡΔΑΛΟΣ (Kristina PARDALOS), Πρόεδρος (υπογραφή)

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο πρωτότυπο στην αγγλική

Αθήνα, 16/8/2018

Μεταφράστηκε από: Έλενα Ασημάκη, Επίσημη Μεταφράστρια ΥΠΕΞ

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Service de Traductions du Ministère des Affaires Étrangères de la République Hellénique, 14
Athènes